

Tämäkin ohjelma on Suomen podcastmedian tuotantoa.

(Alkumusiikki)

Fiber Futures.

Virpi Rämö

Tervetuloa kuuntelemaan podcastia "Kiertotalous käyntiin kuitukangastoimialalla". Tässä podcastissa tutkimme eri näkökulmissa, miten kestävyys tapahtuu kuitukankaiden kiehtovassa maailmassa. Kuitukankaathan on materiaaleja, mitä me kaikki käytetään jokapäiväisessä elämässämme paljonkin, mutta aina ne ei ehkä näy meille kuluttajille.

Tässä sarjassa mä haastattelen asiantuntijoita eri puolilta kuitukankaiden arvoketjua ja vähän laajemminkin. Mun nimi on Virpi Rämö ja tuun Tampereen ammattikorkeakoulusta ja toimin projektipäällikkönä SUSTAFIT-tutkimusprojektissa, joka tähtää kestävien kuitukankaiden edistämiseen Suomessa ja liiketoiminnan edistämiseen tällä alueella. Ja tän projektin rahottaa Business Finland.

Tänään mulla on ilo päästä keskustelemaan kolmen naisen kanssa erityisesti kiertotaloudesta. Tervetuloa europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen, johtaja Mari Saario, Gaia Consulting ja Anna Garton, Lounais-Suomen Jätehuolto.

Sirpa Pietikäinen

Kiitos.

Mari Saario

Kiitos.

Anna Garton

Kiitos.

Virpi Rämö

Mennään ihan suoraan konkretiaan. Haluaisitteko kertoa tähän alkuun esimerkkejä, että minkälaisia kierrätysmateriaaleja sisältäviä tuotteita olette viime aikoina käyttäny tai törmänny jossain? Tulisko, Anna, sulle jotain mieleen?

Anna Garton

No, täs on paljon ratkasuja, joita ollaan etsimässä. Kaikkein innostavinta on, että löytyy näitä. Meil on juuri nyt Turussa, ollaan muuttamassa uusiin lajittelutiloihin, ja sinne saadaan tälläisiä tilanjakajia, joissa tulee oleen kierrätyskuituja.

Virpi Rämö

Mielenkiintosta. Entäs tuleeko, Mari, sulle jotain tuotteita mieleen?

Mari Saario

Joo. Toki työn puolesta tällä hetkellä mä seuraan mielenkiinnolla sitä, että uuden hallitusohjelmankin myötä, kun saaristonmerihän on suomalaiselle sydäntä lähellä, niin tää ravinnekierätyks ja sitä kautta myös kierrätysravinteet on alkanut nousta taas uudella tavalla pinnalle. Se on toki saanut pohjaa myös tästä sodasta ja ylipäättään kysymykset toimitusvarmuudesta. Näkee ilahduttavia alkuja siitä, että yritykset ja elinkeinotoimijat ja myöskin alkutuotanto miettii, miten sitä kierrätysravinnetta voidaan hyödyntää tosi monilla eri tavoilla.

Siviilissä taas on ollu mielenkiintoista nähdä kotimaisen lihantuotannon nousu, missä kauppojen sellasta ruokahävikkiä, mitä ei voi ihmisruuaksi antaa, niin kotimainen kanituotanto on mielenkiintoinen uusi alku. Se on aika paljon pientuottajia vielä. Mutta kanihan pystyy muuttamaan kotimaista heinää ja kauppojen vihermassaa ihan hausalla tavalla eläinproteiiniksi. Se on ollu mun mielestä ihan kiinnostava tän sirkkabuumin jälkeen toisentyppinen uusi nousu, mitä maaseudulla nyt näkee. On innokkaita nuoria yrittäjiä.

Virpi Rämö

Kuulostaa tosi mielenkiintoiselta uudelta avaukselta. Entäs Sirpa, tuleeks sulle jotain kierrätysesimerkkejä mieleen?

Sirpa Pietikäinen

No, tekstiilistrategiaa on tuolla europarlamentissa nyt väännetty ja yritetty saada hyvään muotoon. Ja itseasiassa jätedirektiiviin jätin eilen muutosesitykset. Siellähän tää iso jumbpa on, miten me saadaan materiaalikierto määriteltyä ja eriytettyä jätekierrosta, että kaiken ei tartte sen luupin kautta mennä. Ja miten me varmistetaan, että se mikä on kiertävää on turvallista, vaikka tekstiileissä ja pahveissa. Meillä PET-pullot, eli se on ihan tehtävissä.

Henkilökohtasesti missä olen kosketuksissa, niin mulla on Globe Hopen pussukoita tuolla autossa nytkin tällä hetkellä käytössä, ja sit tämmönen kierrätyskuitukassi apukassina.

Virpi Rämö

Tosi hyviä ja erilaisia esimerkkejä, missä kiertotalous näkyy konkreettisesti. Kiitos näsitä. Tässä jaksossahan me keskitytään juttelemaan kiertotaloudesta ja erityisesti kierrätysasteen nostamisesta tekstiili- ja kuitukangasalalla. Miten yritykset tässä voi olla ja miten toisaalta lainsäädäntö tässä on mukana? Ja millaset kierrätystavoitteet on realistisia ylipäänsä ja mikä rooli toimijoilla tässä kierrätysasteen nostamisessa on?

Jos keskustellaan ensin, mitä keinoja tekstiilikuitujen kiertotalouden edistämiseen on. Anna, sä edustat poistotekstiilien kerääjän näkökulmaa ja yritys näkökulmaa. Kertoisitko, mikä Lounais-Suomen Jätehuollon rooli tässä on ja yritysten rooli kiertotalouden edistämässä kuitujen osalta?

Anna Garton

Me LSJ:llä koordinoidaan tätä valtakunnallista poistotekstiilinkeräysmallia, mikä meillä on Suomessa. Erilliskeräys alko tässä vuoden alussa, ja se tarkoittaa sitä, että meillä paikallisesti jäteyhtiöt kerää kotitalouksien poistotekstiilit, esilajittelee ne ja toimittaa materiaalit mielle,

jossa me kootaan valtakunnallisesti nää isot virrat ja yritetään löytää niille ratkasuja tarjoamalla teollisuudelle raaka-ainetta.

Virpi Rämö

Mites, Sirpa, tää kuulostaa sinun korvaan, ja mites lainsäädännön mahdollisuudet kiertotalouden edistämisesssä?

Sirpa Pietikäinen

No, lainsäädännöstä just tässä jätelaisissa tulee tää erilliskeräysvelvot. Ja sitten sinne koitetaan saada jumpattua et siihen tulee materiaalin oikea valinta ja uudelleenkäytettävyys. Sehän ei oo itsetarkotus, että joku kiertää, kiertää ja kiertää. Täst on esimerkiksi lasipurkeista vähän huonot kokemukset kun ne päätyy penkkaan, ja sanotaan, että kiertänyt tää on. Tai kun me on määritelty raaka-aineen poltto, esimerkiksi tekstiilien poltto, kierrätykseksi, joka on aika hölmöö.

Mä voisin oikeestaan tähän sanoa, että tää on tietysti toimijoiden mutta myös lainsäädännön iso haaste. Meidän pitää kattoo se iso kuva. Eli ikään kuin se kalakeittoresepti, et ei voi vaan miettii, miten kala keitetään eli se yks pala, vaikka se on toki tärkeä.

Ja tässä meidän pitää alottaa siitä, mistä materiaalesita ne tehdään. Ja tässä esimerkiksi puukuitu, kaikki tietää suomalaisen uuden selluloosan mahdollisuuden. Ne antaa mahdollisuuksia. Ja sitten raaka-aineena myöskin tää kertaalleen kiertänyt kuidutettu tekstiili. Ja sit sen pitäis olla mahdollisimman pitkäikäistä. Ja sen pitäis olla mahdollisimman muunneltavaa. Eli se on se vanha kunnon fiksaus, joka kiertää isosiskolta pikkusiskolle noin kuvainnollisesti.

Siel on paljon varmaan uutta palvelutoimintaa. Esimerkiksi tämmöset pesulapalvelut vois hyvinki liisata tekstiileillä, kun mulla on aina mustat housut. Niin mitäs jos liisaisin niitä kuudet ja aina on kolmet käytössä ja sitten aina vaihdetaan kolmiin puhtaisiin. Ja lakanoitakin löytyy enemmän kun kehtaa sanoo, ja koskaan ei oo enempää petissä ku yhet! Meil on paljon sellasta, mitä voitais hyötykäyttää. Tai sitten se joulunpunainen mekko, minkä mä aina haluan ja pidän sitä muutaman päivän joulukuussa, niin ihan hyvin voisin liisata sen sitte siihen käyttöhetkeen.

No mut sen jälkeen. Sit pitäis saada se kakkoskäyttö, semmonen paranneltavuus, tää *upgradeability*. Tää on nyt vaikka sitä, mitä se Gobe Hope tekee, tai joku muu. Tehdään jostain, mikä on muuten arvotonta, jotain arvokasta ja pitkäkäyttöistä.

Ja sit ku sekään ei enää onnistu, ja on tekstiiliä missä ei onnistu. Esimerkiksi tietynlaiset kuitukankaat on tälläsiä, sairaalatekstiilit on tälläsiä, alkkarit, trikoot... se ei enää väänny sukukalleudeksi. Sille on oikee paikka tää kierrätys. Ja siellä myös se materiaalikonaisuus, että niistä saadaan järkeviä uusiomateriaaleja.

Eli täs on hirveen, hirveen monta palaa. Ja jotta se lajittelu ja kaikki muu onnistuu, niin siellä pitää nähdä mistä tää kaikki on tehty. Ja siellä pitää olla myös näitä kannustimia, näitä perälautoja.

Ja yks on se, että me poltetaan ihan älyttömästi käyttämätöntä tekstiiliä ja sivuvirtaa. Niin kyllä sivuvirran polttokielto ja myös myymättömän tekstiilin polttokielto on nyt, mitä yritetään saada aikaan. Et otetaan ne materiaalit talteen sitten siltä puolen ja kierrätetään ja ei määritellä polttoa enää kierrätykseksi.

Virpi Rämö

Tosi tärkeitä pointteja. No, mitäs Mari? Sä oot varmaan kuullu tällästä keskustelua työs kautta eri toimijoiden suunnasta. Haluaisitko nostaa jotain prioriteetteja, mitkä on niitä kaikkein tärkeimpiä toimia kiertotalouden edistämiseksi? Tai jotain uusii kuvakulmia tähän, mitä kuultiin?

Mari Saario

Joo. Ehkä tämmösenä, me ollaan Gaiassa lanseerattu tämmönen "susformation", jossa me ajatellaan sitä, miten tää systeeminen muutos – siitä on puhuttu jo jonkin aikaa, mutta mitä se oikeesti tarkoittaa. Se tosiaan menee syvälliseksi eri arvoketjujen uudelleenajattelemiseksi.

Ja tää on ehkä sellanen, mitä viime aikoina mä oon nähny, että puute ei oo niinkään hyvästä tahdosta tai uteliaisuudesta, vaan puute on siitä, että toimijat ketjussa ihan oikeesti pystyy ymmärtämään ja hahmottamaan sen, miten se uus muutos tehdään.

Esimerkki: Jos sä oot toimija, joka tekee teollisesti, valmistat jotakin. No, sulla on tietyt polut, mitä kautta sä ostat raaka-aineita. Jos sä sitten siirryt ostamaan kierrätysraaka-ainetta, mistä sä saat sen? Pitääkö sun löytää jokin kokonaan uusi kanava? Vai onko idea se, että sitten se toimija, joka aina tähänkin asti on toimittanut sinulle sitä jotain raaka-ainetta, että se ottaakin käyttöön sen kierrätyspohjaisen raaka-aineen. Ei ehkä ensin sataprosenttisesti, ehkä ensin viisiprosenttisesti.

Nää kaikki tämmöset mass balance arvoketjuläpivalasut on kauheen kiinnostavia, koska silloin se tarkoittais sitä, ettei tarvi hypätä suoraan A:sta Ö:hön, vaan voidaan tavallaan lähtee lisäämään, sekoittamaan tämmösillä käyttöosuus–... Me ollaan, kans näitä töitä on tullu tehtyä, mikä kiinnostaa mua hirveesti, tämmönen käyttöosuusvelvote. Tai sitten ihan markkinakysyntä.

Ja ongelma on monesti se, että kun ei oo joko työkaluja tai tapoja ajatella sitä muutosta. Silloin esimerkiksi voi tuntua, että jos se kierrätyspohjanen raaka-aine... kun totuus on se, että hintapiste on niissä yleensä korkeemmalla. Koska sen neitseellisen hinnassa ei maksa kaikki. Siellä ei ole kaikkea biodiversiteettivelkaa, siellä ei ole kaikkea ilmastohintaa. Niin näyttää, silloin kun on se hankkija, jonka henkilökohtasissa bonuksissa on se, että pitää ostaa mahdollisimman halvalla, niin miksi hän ottaisi sitä kalliimpaa? Tähän pisteeseen, tähän valintaan pitäis pystyy luomaan niitä työkaluja, mitä meillä on ollu esimerkiksi ilo olla saada tekemässä.

Esimerkiksi auttaa sitä yritystä ymmärtämään, että kun te teette tämän muutoksen, niin se ei tarkoita pelkästään sitä, että nyt te hankitte sitä, vaikka sisustukseen tulevaa tekstiilikuitua tai rakennuslevyä tai jotakin muuta, samalla tavalla kuin aina ennenkin. Vaan mitä te aidosti hankitte, te hankitte kestävyysarvoa. Se on sellasta, mille voidaan laskea biodiversiteetti, sille voidaan laskea ilmastovaikutusta, sille voidaan laskea markkina-arvoa. Jota voidaan taas käyttää sinne eteenpäin.

Ja jos tälläisille pystytään laskemaan, niin me päästään tilanteeseen, jossa me voidaan oikeesti puhua bisnestä. Me voidaan todeta, että siirtymä tähän pystytään kuolettamaan x vuodessa, kuten investointi, jos sillä saadaan markkinalla 5% lisää.

Tavallaan se lyhytaikainen on yleensä aina se ajatus, että saadaanko me asiakkaat maksamaan lisää tästä? Mutta se ei oo välttämättä, vaan itse asiassa se on se, että mahdollistaako tämän, että me voimme ryhtyä tarjoamaan vaikka niitä vuokrattavia vaatekertoja tai myymään tosiaan jollekin sellaiselle markkinalle, jossa päästään kiinni tällä kierrätysraaka-aineella.

Eli siksi tavallaan tiivistäen kaks asiaa. Näiden ympäristövaikutusten saaminen aidosti mukaan siihen valintatilanteeseen vähän niinku kepillä tai porkkanalla nähdäkseen paljonko se perinteinen oikeasti maksaa, ja toisaalta se talouskulma siihen muutokseen. Eräs johtaja hyvin sanoi tämmösessä tilanteessa, että hän haluisi tietää, *which horse to bet*, eli mikä on se tulevaisuuden kannalta voittava hevonen. Ja mitä seuraa, jos sä et *nyt* tee sitä muutosta? Kuinka paljon sun markkina putoo viides vuodessa, kymmenessä vuodessa, mitkä brändit sä menetät? Tässä mielessä tää on strateginen, bisnesstrateginen päätös.

Virpi Rämö

Tosi mielenkiintosta. Ja hyvää pohdintaa, et miten konkretiaan päästään. Mä tarttuisin vielä tohon, sä mainitsit käyttöosuusvelvotteen. Sä oot ollu tekemässä suosituksia sille puolelle. Kertositko meille vielä, väännä rautalangasta, et mitä tää tarkoittaa tää käyttöosuusvelvotteen ja millasia tavoitteita siellä on?

Mari Saario

Joo. No, tää on tosiaan sellanen, jossa Sirpa voi EU-lainsäädännön kulmasta toki. Siellähän on monta aluetta romuajoneuvoista akkuihin ja muovipakkauksiin ja muihin, missä näitä on ruvettu harkitsemaan.

Eli ajatus on se, että jos yritys x tekee nyt sitten vaikka, käytetään edelleen niitä kuitutekstiilejä sisältäviä sisustuselementtejä esimerkiksi. Niin tälle yritykselle asetetaan velvotteen, että sinun käyttämästäsi raaka-aineesta esimerkiksi kymmenen massaprosenttia pitää olla kierrätyspohjaista. Ja silloin toki tälle yritykselle, se menee omassa hankintaketjussaan eteenpäin ja sanoo, että se taho, joka hänelle B2B myy tämän valmisteena, niin hyvä, kun me ostamme tuon niin siitä pitää olla kymmenen pinnaa kierrätyspohjasta. Ja näin tavallaan vivutetaan markkinaa auki, niin että sille arvoketjulle syntyy tavallaan pakko ottaa sinne raaka-ainepohjaan sitä kierrätyspohjasta raaka-ainetta.

Ja tätä voidaan tehdä hyvin eri tasolla. Just näist meidän selvityksissä mehän tutkittiin sitä, että rakennusteollisuudessa se vois tarkoittaa kokonaisten betonielementtien korvaamista. Ja siis jotkut yritykset jo miettii näitä, että miten purettavasta rakennuksesta voidaan ottaa kokonaisia seiniä ja tehdä niistä vaikka se uuden kohteen, jos ei nyt asuntorakennusta niin se pyörävaja tai joku tämmönen. Tai sit se voi tosiaan tarkoittaa sitä, että sit just täs kuituesimerkissä, et siinä raaka-ainevalmistukseen otetaan pakolla se kierrätyspohjanen.

Ei tääkään *silver bullet* täysin oo, koska toki sitten syntyy, esimerkiksi pitää poistaa se este, ettei synny sillä alkuperäisellä raaka-ainevalmistajalla se, että se kikkailee ja sen jälkeen se tuottaa salaperäisesti yhden prosentin tuotetta ja 99 % sivuvirtaa, joka saadaan myytyä markkinoille kierrätyspohjasena. Sitten tulee just tosiaan nää läpinäkyvyydet ja sertifikaatit, ja tämmöset, joissa insinöörit pääsee pohtimaan, miten tätä lasketaan. Että jos sä olet käyttänyt, kuitutehdas käyttää 3 % kierrätettävää, niin voiko se myydä kaikkea sillä pohjalla, Voiko se myydä 3 % omasta tuotannostaan? Mutta tää on lähtökohtaisesti se, että pakotetaan arvoketju raaka-aineista ottamaan tietty osa kierrätyspohjasta.

Virpi Rämö

Aivan. No, mites Anna, miltä tää sun korvaan kuulostaa? Onks tää teille hyvä juttu? Näätkö sä jotain riskejä tämmösessä pakossa?

Anna Garton

No, todellisuushan on, että me ei haluta poistotekstiiliä. Me halutaan, että ne tuotteet, varsinkin tekstiilit, pysyy siellä ensimmäisessä käyttötarkoituksessa. Eli jätehierarkian mukaan siellä käytössä mahdollisimman pitkään.

Ja sitten, että meillä on myöskin eri tasosia tekstiililaatuja. Usein ajatellaan, että ne on vaan yks könttä. Mutta loppujen lopuksi meillä tekstiilit tehdään moninaisista eri materiaalesita. Jokaiselle pitää löytyä se oikea käyttökohteen mukainen ratkasu.

Mutta myöskin se, että jos me mietitään lajittelua, joka määrittelee nämä, niin uudelleenkäyttö ensisijaisesti, korjattavuus. Ja vasta sitten ruvetaan miettimään sitä raaka-ainetta ja miten sitä raaka-ainetta voidaan hyödyntää. Ja koska tekstiileissä on paljon eri materiaaleja ja materiaalisältöjä, niin se pitää se käyttö ja jatko olla siihen käyttökohteeseen soveltuvaa. Jollon meillä on, ei pelkästään tekstiilistä tekstiiliin vaan meil on myöskin muitakin ratkasuja löydettävä.

Nyt puhutaan sisäisistä kierroista ja myös ulkoisista, ja niillekin pitää löytää ratkasuja. Ja silloin puhutaan muista teollisuudenaloista. Mutta siellä on rajoituksia. Mutta se, että jos me saadaan sinne pieni määrä, niin mun mielestä meidän pitää lähteä siitä, että me ei voida olla heti valmiita. Ja just tää pieni prosentti. Jos me saatais esimerkiksi joka ikiseen tuotteeseen, mitä Euroopassa myydään, vaikka yks tai kaks prosenttia kierrätyskuitua, jollon se itse tuote ei muutu, niin silloin meillä on jo isoja ratkasuja. Silloin puhutaan isoista pulmista. Sitä ei tarvii nostaa sinne korkeelle heti saman tien. Vaan lähdetään alhaalta sen mukasten ratkasujen mukaan, mitä meil on nyt. Silloin meil on sitä markkinaimua, ja kuluttajat ei välttämättä edes huomais, että siel on jotain paria prosenttia.

Ja todellisuushan on, että se sataprosenttinen ei ole tällä hetkellä mahdollista. Ja se on aina sekote neitseellistä ja kierrätysmateriaalia yhdistettynä. Ja alotetaan alhaalta ja lähdetään siitä mukaan. Ja mun toive ois tietenkin, että tulis se pieni prosenttivaatimus, vaikka se ois se viis prosenttia. Niin silloin puhutaan isosta massasta.

Se, että joku brändi tekee tälläsen proof-of-conceptin ja sillä on sellanen täydellinen, vastuullinen tuote, joka on lasivitriinissä päätoimistossa, niin eihän se auta ketään. Vaan se, että kuluttajilla on joka ikisellä joku tuote, mitä he pystyy ostamaan ilman että he ees huomaa tai tajuaa, että siellä on hyödynnetty tätä kierrätöksen mukaisuutta. Mutta se, että mennään vaihe vaiheelta.

Ja nyt kun mietitään kuitukankaan osalta ihan samaa. Se käyttökohde on se, mikä määrittelee, että mitä sinne laitetaan. Onko se tekokuituja ja sekokuituja, onko siellä elastaania, mitkä ne vaatimukset sille tuotteelle on. Ja se, että rakennusteollisuudella on omat vaatimuksensa ja näillä muillakin toimialoilla tietenkin.

Että sellasia valmiita ratkasuja ei ole vielä tällä hetkellä, ja se vaatii näitä pitkiä jalostusketjuja myöskin. Se ei oo se, että se tuote laitetaan sinne poistotekstiilin keräykseen ja se on kierrätetty. Siin on kymmeniä vaiheita, ja jos se tehdään sieltä mekaanisesti tai kemiallisesti uudeks langaks ja kankaaks ja ommellaan ja siin on kymmeniä vaiheita, ja sit sitä t-paitaa käytetään se viis kertaa ja sit se laitetaan takasin sinne, eihän siinä oo mitään järkeä. Eli meidän pitää miettiä myös tämmösen pitkäikäisyyttä ja tuotteita, jotta me saadaan sitä kestäväää ja vahvaa tuotetta ihmiselle käyttöön mahdollisimman pitkään.

Ja meidän pitäis ruveta arvostamaan niitä materiaaleja. Mun mielestä tää on yks isoin avain. Me ollaan totuttu siihen, että tekstiili on halpaa ja kertakäyttöistä. Ja totuushan on, että se ei oo. Joku siitä maksaa aina siinä matkan varrella.

Ja toivomus tietenkin olis, että me saadaan nää ongelmat ratkastua, mutta meidän pitää miettiä myös sitä isoa kuvaa, niin kuin Sirpa mainitsi juuri. Että tää kokonaisuus, meil on eri arvoja, eri materiaaleja, meil on eri ratkasuja. Ja tätä kokonaiskuvaa pitää nähdä, että me saadaan näille kaikille eri ratkasut. Ja se vaatii pitkäjänteistä työtä.

Virpi Rämö

Eli realismia tavoitteisiin.

Anna Garton

Kyllä.

Virpi Rämö

No, mites Sirpa? Mitä ajatuksia herää, ja osaisitko sanoa siitä, että miten lainsäädännössä tätä nyt viedään konkreetiaan? Ja ehkä aikatauluista kanssa kiinnostais kuulla.

Sirpa Pietikäinen

Joo. Mä en sanois niinkään realismia, mut mä sanoisin että ekologista kompetenssia. Eli tän koko prosessin ymmärtämistä, mitä me ollaan tässä kummaltakin kuultu jo. Ja sitä, että me vältettäis sivuraiteita. Sivuraide on esimerkiksi se, että me kerätään kaikki mössö yhteen ja muussataan se sitten kuiduksi. Ja sit me mietitään, että mitähän me tehdään tällä sekakuidulla.

Näin on käyny muovissa nimittäin nyt paljon. Me tehdään paljon noita viherharmaita pellettejä, ja sit me mietitään mitä niistä tehdään. Ja kun ei niistä keksitä mitään, kun se on niin sekalaista laatua. Nin sit niistä tehdään niitä urheilukentän pohjia ja vihernurmia ja huomataan, että ups – huono idea kun ne vuotaakin mikromuoveja maahan. Niin tää on se sivuraide, eli yritetään tehdä vähän paremmin. Mut kun ei ymmärretä sitä kokonaisprosessia. Juostaan vaan lujemmin, mut väärään suuntaan.

Ja tätä me tietysti yritetään tukea lainsäädännöllä ja muutama juttu meil on myös nyt hyväksynnässä: tämmönen vihreiden väittämien direktiivi. Ja tää on tärkeä siinä, mitä tietoo kuluttajat saa. Meil on 250 vihermerkkiä, ja meil on yhteensä laskettu kymmeniä tuhansia erilaisia viherväittämiä, esimerkiksi että "tehty kierrätyskuidusta", eikä koskaan kerrota paljonko sitä on. Sitä voi olla yks prosentti siellä. Ja sitten kuluttaja ajattelee, että kyllähän tämä halpamyymälä x:n viiden euron villatakki onkin hyvä, kun se onkin kierrätyskuidusta tehty. Ja sit sitä oikeesti voi olla siinä se yks prosentti. Eli ei kuluttajia saa huijata.

Monta kertaa esimerkiksi "palauta meille vanhat tekstiilimme, teemme niistä uusia", ja sit ne päätyykin polttoon. Eli jatkossa se pitää todistaa, että mitä sille tehdään ja mihin se perustuu se tieto, että se on kierrätetty, ja kuinka suuri osa sitä, ja mitä muita haittoja siinä myös syntyy.

No, sit se toinen asia, mitä mä tästä keskustelusta poimisin, on nää tiekartat. EU harrastaa niitä roadmapeja, tiekarttoja. Tää tarkoittaa, että alotetaan siitä yhestä prosentista, viidestä prosentista, viidestätoista, kahestakymmenestä... ja sit 75. Mut se pitää olla selvillä, ettei me vaan istuta nojatuoliin tyytyväisenä kattomaan toisiamme – *me* ei sitä varmaan tehdä – mut yhteiskuntana. Että "no, siinä se kierrätysvelvollisuus tuli viis prosenttia, homma on jo hoidettu". Vaan pidetään se innovaatio ja toiminta koko ajan liikkeessä eteenpäin. Ja yritetään etsiä uusia parhaita käytäntöjä.

Ja tää haastehan on ihan – mut toisaalta se on mahdollisuus, kahella tapaa – sehän on ihan megalomaaninen. Jos me jatketaan nykyisellään, niin siinä vuoden 2030 kieppeillä, vähän jälkeen, hiilidioksidijalanjäljeltään ja ympäristövaikutuksiltaan tekstiilit ohittaa liikenteen ja sitten en huitasee energian ohi. Niin ei tää mikään pikku juttu oo. Sitä tavaran määrää tulee hirvittävä määrä. Ja elämänlaatu ei suhteessa siihen parane.

Sit viimeinen kommentti siitä, must oli tärkeä – ei mennä ehkä yksityiskohtiin – mut me tunnistetaan, että tekstiili ei tarkota samaa. Meil on sairaalatekstiilejä, meil on sairaalassa kuitukangastekstiilejä ja verihygieniavaatimukset, erilaiset mahdollisuudet uudelleenkäyttää vaikka leikkaussalitekstiilejä, tai vaikka henkilökohtasessa hygieniassa käytettyjä, sit meil on tietysti tää kodin taloustekstiilit, meil on työvaatteet ja niissä alkaa olla aika usein erilaisii pintakäsittelyjä ja haitallisia aineita, et niit ei voi jatkossa esimerkiksi ihokontaktiin käyttää...

Ja sit yks iso, iso jumppa, luulen et niitä on täällä seinilläkin ja lattiassa. Se on julkisten tilojen kalusteet ja sisustustekstiilit, jotka pitää sisällään kaikkea mahdollista mömmöä hankalimmasta päästä. Se on nää palontorjunta-aineet. Ja siinä meidän pitäis hypätä iso askel paloturvallisuudessa. Me voitais näillä sumusammuttimilla ynnä muilla osottaa, että joskus, jotta tekstiilinkierrätys onnistuu, niin meidän pitää osata sammuttaa, estää tulipaloja toisella tapaa. Koska näistä ei todellakaan ihokontaktimateriaaleja voi enää uudelleen tehdä! Mut ne voi käydä sitten rakennuksissa, mut ei sielläkään seinämateriaaliks makuuhuoneeseen. Vaan se voi olla vaikka sen pyörävajan elementtien osaa tai tällästä.

Siel on paljon yksityiskohtia ja ratkottavia haasteita. Mut ne kyl löytyy sitten. Mut ennen kaikkea suunnittelemalla ne haitatkin, et ne haitalliset kemikaalit pois. Eikä sit vaan, että mietitään kun on autonpenkkiä ja auton penkkien päällysteitä eli fluffia, ja sit on huonekalutekstiilejä, että mitähän ihmettä me näille tehdään. Koska se ei oo kierrättäjän vika, jos kaikkea ei voida kierrättää.

Virpi Rämö

Kuulostaa tosi hyvältä, erityisesti toi kehitysnostuksen ylläpito ja se, että tekstiilit pitää oikeasti tuntea. Ne ei ole yksi iso mössö. No, voitais jutella vähän lisää Suomen valttikorteista. Selkeästi me ollaan aika hyviä.

Sirpa Pietikäinen

Järki!

Virpi Rämö

Hyvä pointti. Mut me ollaan otettu Suomena jo etunojaa tässä erilliskeräyksen järjestämisessä, siihen mitä EU:ssa vaaditaan. Ja lisäksi meillä on kaikenlaisia hienoja kuituinnovaatioita puupohjasesti, myös tekstiilijätöpohjasesti, niinkun tässä kuultiin. Miten, Sirpa, sä oot ainakin työssä varmaan nähnyt eri maiden kiertotalousaktiiviteettejä. Mitä nostasit, mitkä on Suomen valttikortit ja edut tässä kierrätysalueella?

Sirpa Pietikäinen

No, mä taisin tossa väliin jo huudellaki sen, että järki. Meillä on paljon osaamista, ja me ollaan tosiaan etukenossa. Meil on, telaketjuhanke oli aikanaan, meil on hyviä konsultteja tällä puolen, meil on erittäin hyvä tää erilliskeräyskokeilu jo menossa. VTT tutkii, Ali Harlin ja kumppanit siellä, sekä kuitukierrätystä että sitten näitä uusia puupohjasten kuitujen mahdollisuuksia. Meidän metsäteollisuus tuottaa niitä, meil on metsiä... Ja meil on useammassakin paikassa, mikä on mun mielestä näistä esimerkeistä huolimatta tärkeintä, meillä on sellainen kokonaisvaltainen ote.

Ja monessa yliopistossa ja AMK:ssa mietitään just tätä koko palettia siitä, että mistä me tehdään nää tekstiilit. Miten niitä käytetään, korjataan, muunnellaan, upgradeataan eli saadaan parempia jatkokäyttöjä, miten me tehdään materiaalivirrat hyvin, vältetään ne haitalliset kemikaalit ja muut... Jolloin se ei oo vaan sitä, et okei, nyt kerätään kaikki ja siin

on tyllimekot ja hiihtohousut samassa. Ja sit mietitään, ja sit vanhat nojatuolin pehmusteet, ja mietitään mitä tälle tehdään.

Mut se, missä ehkä noi ranskalaiset on askeleen meitä edellä mitä mä toivosin, niin meillä ei ehkä sitten toi sääteley tai ton kaupan puolen yhteistyössä oo niin paljon. Meillä ei oo esimerkiksi harkittu kait tämmöstä myymättömän tai ylipäänsä tekstiilin polttokieltoa. Me ollaan tämmösen regulaation puolesta vähän ujoja. Ja loppujen lopuksi se hyvä teollisuus tarvii niitä. Se tarvii niitä sen takia, että niiden kaverinkin pitää tehdä, jotta se on hyvää ja luotettavaa. Sit meil on hyviä tekstiilyrityksiä myös, jotka on pitkään ollu mukana ja ihan oikeesti miettii näitä juttuja.

Virpi Rämö

Tosi hyviä pointteja. Entäs Mari, kiinnostais kuulla nyt sitten kestävyyyteen erikoistuneen konsulttiyrityksen näkemyksiä?

Mari Saario

Joo, siis mä olen samaa mieltä tässä kun mitä Sirpa äsken sanoi. Eli tää alkupää ja järki ja osaamien ja teknologiaymmärrys ja muu, niin siinähan suomalaisissa ei oo mitään häpeämistä. Meillä on ihan huippuluokan ajatuksia.

Sit jos mennään vielä tonne, pikkusen kurkataan syvemmälle sinne kehityspotkeen, niin sithän siellä on mielettömiä nää VTT:n nahkaa korvaavat materiaalit ja vastaavat tällaset, jossa siis – olen itse just nähny – koska niissä pystytään tekemään just sellasia värjäyksiä ja pintapainatuksia ja kaikkee vastaavaa. Mitä siis kaikkiin tekstiiliteollisuuden haaveisiin pitäis antaa mahdollisuuksiaki esimerkiksi brändeille.

Mut se mikä taas huoli mulla on – mä tossa aamulla pidin aamukahvipalaverin suomalaisen kiertotalouselinkeinoelämän edustajan kanssa. Ja hän nosti esille, kun mä sanoin, että tässä nyt ollaan tämmöseen menossa, niin hän sanoi, että hän ehkä vähän miettii just sitä, että pystyykö Suomi pitämään itsellään sen arvolisän.

Eli jos me katsotaan esimerkiksi Ruotsia, joka on perinteisesti helkkarin vahva tässä brändäämisessä. Niin onko meillä sitten meillä just niitä loppukäyttäjiä, vaikka se huonekaluteollisuus? Osaako se ottaa käyttöön näitä uusia, osaako se myydä maailmalle, että tää on nyt kova juttu? Ja saada siinä sen joko, jos ei tosiaan sitä korkeampaa hintaa niin sitten sen isomman markkinaosuuden. Päästä niihin brändeihin ja markkinoihin, missä ollaan tästä valmiita tekemään.

Koska jos tätä ei tapahdu, niin silloin syntyy se tilanne, että me Suomessa kierrätetään ja myydään se kierrätetty materiaali bulkkina ulkomaille. Ja sitten meidän omat yritykset, ne valmistavat yritykset, jotka sitten taas kohtaa sen globaalin brändin, joka sanoo että "juu, meidän kriteereissä sanotaan että pitää olla recycled contentia". Niin sitten ne päätyy ostamaan sen ulkomailta.

Eli tässä just tää arvoketjukysymys, että mihin kohtaan arvoketjua nää palautetaan. Siinä mielessä just tämmöset korjaamiset, elinkaaren pidentämiset ja vastaavat on mielenkiintosta, koska siinä se yritys myös pitää itsellään otteen siitä materiaalista. Koska me nähdään jo nyt, ja tulossa enemmän sitä, että yrityksen kasvun esteeksi voi tulla se, että mistäs pahuksesta minä nyt saan sitä kierrätyspohjaista, turvallista, hyväksytyä mun systeemiin toimivaa materiaalia. Ja sen hintapiste on korkeampi. Joten jos sitä on pakko ostaa, niin silloin se oma lopputuote muuttuu kalliimmaksi.

Eli tavallaan nyt tää kiertotaloudella synnytetty arvonnäkö ja jalostusarvo, niin se täytyis saada jäämään Suomeen myös. Koska muuten meistä tosiaan tulee se bulkkikierrätyksen viejä.

Virpi Rämö

Tosi tärkeä kuvakulma. Eli brändäysosaaminen myös kunniaan tässä kuitupuolella. Mitäs Anna, miltä kuulostaa omaan korvaan tää keskustelu? Ja miten näät, onks teidän hyvä sijaita Suomessa, ja mitkä Suomen valttikortit on sinun kannalta?

Anna Garton

No, sanotaan että Suomi on aivan loistava esimerkki yhteistyöstä. Se, että me ollaan Suomessa tehty julkisen, yksityisen ja tutkimuksen kanssa yhteistyötä, niin kuin tämänhetkinen SUSTAFIT-projekti. Mutta myöskin moni muu, Telavalue tällä hetkellä sekä Textended, missä Suomi on hyvin vahvasti mukana. Niin se, että jaetaan tietoa ja yritetään löytää näitä yhteistyökuvioita.

Laki velvottaa erilliskeräyksen, ei velvota kierrätystä. Mutta se, että meidän pitää löytää ratkasuja. Ja se on tarkottanu sitä, että me ollaan rakennettu ihan tämmösiä kokonaisia tuotantoketjuja. Ja todellisuus on, että me halutaan pitää se lähellä – ja nyt mä puhun "lähellä", niin mietitään, onko se Suomi, joka on lähellä vai onko se pohjoismaat–Baltia vai onko se Eurooppa. Koska meillä ei ole ratkasuja tällä hetkellä ihan tähän jokaiseen tuotannon palikkaan. Mutta se, että me pidetään se Euroopan sisällä, on mun mielestä todella tärkeä. Meil löytyy Euroopasta näitä ratkasuja.

Mutta Suomessa osataan hyvin suunnitella ja tehdä tätä kierrätystä ja keräystä. Ja sanoisin, että avain ainakin poistotekstiilin kierrätykseen on lajittelu. Ja Suomessa ollaan esimmäisenä lähdetty materiaalipohjaseseti lähdetty lajittelemaan poistotekstiiliä. Mutta meillä ei Suomessa ole kokonaisia jalostusketjuja. Meiltä puuttuu paljon tuotannon palikoita.

Ja ehkä tää on se, mihin mä haastaisin, että meidän ei tarvi miettiä ainoastaan Suomen rajojen sisäpuolella vaan alueellisesti. Jos katsotaan tällä hetkellä EU:n mittakaavassa, niin pohjoismaat ja Baltia yhdessä on vahva kokonaisuus, joka Euroopan mittakaavassa on sit kilpailukykyinen. Ja meidän pitäis se lajittelukin tehdä paikallisesti. Ei oo mitään järkeä, että me kerätään isot volyymit, toimitetaan määrät toiselle puolelle Eurooppaa, jossa ne lajitellaan halvalla. Ja sitten ne hirveillä logistiikkakustannuksilla viedään jonnekin muualle takasin. Vaan se lajittelu pitää tapahtua paikallisesti, jolloin me saadaan ne arvokkaat materiaalit eteenpäin.

Mutta sitten pitää miettiä myöskin, että me kerätään ne isoihin mittakaavoihin, niin silloin meil on mahdollisuus löytää niitä ratkasuja teollisuudessa. Eli näitä niin sanottuja hiilinielujä. Eikä vaan niitä pieniä arvokkaita, vaan meidän pitää miettiä tätä kokonaisuutta.

Mutta Suomi todellakin on askeleen edellä. Ja tää lainsäädäntö, että meidän pitää erilliskerätä, se on ensimmäinen askel. Mut meidän pitää löytää niit ratkasuja myöskin ja tähän me tarvitaan niit yhteistyökumppaneita. Ja sen takia me koko ajan haastetaankin suomalaisia. Ja tälläsiä loistavia yhteistyökuvioita meil on löytyny. Meil on paljon osaamista Suomessa.

Mut se, että meidän pitää yhdistää nää kaikki pisteet, mutta myöskin löytää meidän asiakkaille asiakkaita ja heille taas asiakkaita ja saada tavallaan se uuden materiaalin vienti markkinoille, sille imua myös toisessa pässä. Eli luoda näitä jatkuvia tuotantoketjuja, jotta me saadaan niin sanotusti pyörä pyörimään eli kiertotalous toimimaan. Ja se vaatii kaikilta osallistumista ja vähän riskiä välillä myöskin. Ja sellasta innovaatiohenkeä. Sitten ne viedään myöskin nää innovaatiot sinne tuotantoon asti.

Se, että meillä tutkitaan ja selvitetään ja pilotoidaan, mut sit se pitää viedä sinne käytäntöön. Meidän isoin haaste tällä hetkellä on, että meillä ei oo tuotantoa. Ja se on se puuttuva pala monessa vaiheessa. Esimerkiksi tää, että Suomessa ei ole langan kehräystä. Meillä on neulontaa ja meillä on kudontaa, mut meilt puuttuu se langan tuotanto.

Ja kuitukankaissa myöskin: meil on kuitukangaslinjastoja, mutta niihin ei kaikki materiaalit sovi, koska ne on niin rajattuja siihen omaan tuotantoonsa. Ne ei välttämättä jousta siitä, mitä ne pystyy tuottamaan. Ja sekin on riski, jos ne rupee pilotoimaan ja käyttämään jotain ihan muuta materiaalia, jolle ei ole kysyntää. Eli meidän pitää tavallaan luoda se kysyntä pöydälle ja sanoa, että tälle on kysyntää.

Virpi Rämö

Tosi hyviä pointteja. Ja just toi näkökulma myös, että laajennetaan vähän Suomen rajoja yhteistyöllä ja laajennetaan Suomen rajojen ulkopuolelle myös tämä meidän yhteistyö. Kuulostaa tärkeeltä. Mä haluaisin tähän loppuun kysyä vielä sellasta, että onko jotain uhkakuvia, jos mietitään kuitukangastoimialaa tai laajemminkin kuitujen kiertotaloutta? Anna, tuleeko sulle mieleen teiän oman toiminnan kannalta vaikka jotain uhkakuvia takarivossa? Että mikä vois rajottaa tulevaisuuden toimintaa tai...?

Anna Garton

No, tää Euroopan tekstiilistrategia on vähän semmonen, että emme tiedä, kuka on vastuussa. Suomessa ollaan lähdetty poistotekstiiliä keräämään. Meillä on hyvä järjestelmä, joka on poistotekstiili kotitalouksilta, ja sitten meillä on kolmannen sektorin keräys, joka on toiminut vuosikymmeniä. Mutta nää kaks on hyvin erilaisessa asemassa. Toinen kerää tuotteina, hyväntekeväisyytenä tai lahjotuksina, ja toinen on jäte. Ja se, että me saatais tää end-of-waste -status, niin sehän on todella tärkeetä, jotta me ollaan kilpailuasemassa keskenämme.

Meiltähän suomalainen poistotekstiilijäte ei päädy jonnekin. Meillä pitää olla läpinäkyvyyttä, ja me ollaan vastuussa siitä, että jos Suomessa kerätään jätėjakeena poistotekstiiliä, niin meidän pitää tietää, minne se päätyy. Sen takia me hoidetaan ja prosessoidaan se Suomessa ja tuotetaan siitä raaka-ainetta. Eli se ei päädy muualle.

Ja toinen on sitten se, että me ollaan luvattu löytää paras kiertotalouden mukainen ratkaisu kaikille eri jakeille. Eli ei oteta sitä kermaa sieltä päältä, eli se uudelleenmyytävä, ja polteta loppuja. Vaan etitään jokaiselle materiaalilatuvarvolle ja sekotteelle paras ratkasu. Ja kaikille ei ole sitä tällä hetkellä. Mutta me yritetään löytää niitä, ja ne on tulossa. Meil on mekaanista kierrätysmahdollisuutta, meil on kemiallista. Jotkut on pilottivaiheessa, jotkut on vasta siellä labravaiheessa, mutta ne on tulossa.

Ja pitää myös olla armollinen sille, että ratkasuja ei kaikkia ole vielä tänä päivänä. Mennään askel askelelta eteenpäin. Meil on, sanotaan että viiden vuoden päästä, ihan erilainen maailma kuin mikä meil on tällä hetkellä.

Virpi Rämö

Mites Sirpan korvaan kuulostaa tää? Tekstiilistrategiassa nähdään ehkä hieman jotain uhkakuva, ja toisaalta kaikille jätteille ei oo ratkasuja olemassa, niin...?

Sirpa Pietikäinen

Ei oo ratkasuja, mutta niitä pitää kehittää. Ja tää on iso haaste lainsäädännölle, mutta myös toimijoille. Kun kokonaiskuva, kun se paradigma muuttuu, niin myös bisnesekosysteemit muuttuu. Eli ei riitä, että kerätään, vaan sitten se pitää miettiä, kuka sen kuiduttaa, mikä on se oikee skaala: Suomi, pohjoismaat, puolet Eurooppaa... – En ole asiantuntija, mut se pitää siellä bisneksissä osata. – Kukas siitä sitten on se kehräämö, kuka tekee langan, kuka kutoo ja minkälaisia kankaita, ja kuka sit sen ostaa sen tavarana.

Ja täs on normaalia enemmän haastetta tällä puolen. Jokainen muistaa tappelat ja finlaysonit ja kaikki muut, ei niin kauheen kaukana historiassa. Ja tää tekstiilivallankumaus toisinpäin on ollu ihan hurja. Euroopassa tuotetaan neljä prosenttia Euroopassa kulutettavista tekstiileistä. Ja Suomessa – korjatkaa, voi olla että mä olen väärässä – se on palttiarallaa kaks prosenttia. No, se iso mahdollisuus on se, että me voidaan palauttaa, jos ei nyt sataan prosenttiin niin edes muutamaan kymmeneen prosenttiin se tekstiiliomavaraisuus ja tekstiiliketjun hallinta tätä kautta Eurooppaan.

Yksi Suomen... ei, me ollaan vähän liian pieni toimija siinä, mut siihen tää tekstiilistrategiakin sitten pyrkii. Euroopassa kyllä, jos me saadaan siellä nää bisnesekosysteemit toimimaan. Mut se vaatii just tätä yhteistyötä. Ja alan mukana oloa ja miettimistä, mikä on se oikee skaala, että mikä se paikallinen on. Joskus se on Hämeenlinna, aika usein se on koko Suomi, mut joskus se on pohjoismaat ja joissakin asioissa se on puoli Eurooppaa tai koko Eurooppa.

Ja sillan meidän pitää kyetä luomaan ne ja lisäämään siellä myöskin liikkumavaraa raaka-aineen osalta, liikkumavaraa sen osalta, miten me hallitaan sitä tuotantoketjua ja tiedetään

siitä sitten kuluttajana ja voidaan tehdä näitä valintoja. Sen saman kolikon puoli on, toinen on uhka ja toinen on mahdollisuus. Siit on vaan hyvä olla mun mielestä tietonen ja pyrkiä määrätietoisesti yhteiseen suuntaan yhdessä.

Virpi Rämö

Tosi hyviä pointteja. Tuleeks sulle, Mari vielä mieleen jotain mahdollisia uhkakuvia?

Mari Saario

No, mä näen uhkana sitä, että tää muna–kana-ongelma jää ratkasematta liian pitkäksi aikaa. Kun nyt siis me ollaan kuitenkin tässä globaalın kestävyyskriisin, ei edes kynnyksellä vaan sisäpuolella, ja meidän pitäis pystyä paitsi pysäyttämään, niin peruuttamaan aika monessa asiassa.

Niin ongelmana tässä kiertotaloudessa, joka mun mielestä todella hyvin – tai siis huonosti realisoituu tässä teksteileissä on tämä, että "no kun niitä uusia kestäviä ratkasuja on vasta niin vähän, niin ei kannata investoida niihn ja niiden varaan", ja sitten kun niiden varaan ei investoida, niin jännästi sitten ei ole markkinoilla sitä saatavilla, jotta muuttaa. Ja näin me ollaan tuotettu tämmönen, että me seisomme omilla sormillamme, emmekä pääse eteenpäin. Eli näin.

Ja sitten mä nään, että tämän... tästä syystä mä palaan siihen susformaation ajatukseen, että tää homma pitää miettiä uudelta pohjalta. Ja vaikka ei nyt oltais koko kapitalismia ja markkinataloutta hävittämässä, niin ihan senkin lähtökohdista miettien sitä, että mikä on se uusi tulevaisuuden bisnes, niinkun "which horse to bet". Ja katsoa ihan jokainen yritys, joka jotenkin on kytkeytynyt tähän, niiden pitäis kyetä katsomaan, että se vastuullisuus tai kestävyystavote ei enää ole se "ilmastotavote 2050" tai 2035. Vaan se pitää nimenomaan aidosti katsoa, että mitä materiaaleja käytetään, mitä valmistetaan miltä pohjalta. Ja siitä tavallaan syntyy se.

Ja toisaalta sääntelykehikkoa se haastaa sillä, että ei voida tosiaan mennä nolasta sataan ja a:sta suoraan ö:hön. Ja silloin meidän pitää hyväksyä, että matkalla nämä kestävät ratkasut vaativat ehkä ohituskaistoja. Me tehtiin nyt Suomessa ohituskaista vihreän siirtymän energiahankkeiden luvituksessa, ei kiertotaloushankkeille. Miksi ei? Kiertotalous on osa vihreätä siirtymää.

Me luodaan tämmösiä niin sanottuja kevennettyjä malleja, mutta sitten jos me varmuuden vuoksi lisätään siihen joka välissä varovaisuusperiaatteen mukainen turvamarginaali, niin lopputuloksena on jotain paljon raskaampaa ja hankalampaa.

Eli kiertotalousratkasu joutuu tällä hetkellä... – jokainen yksittäinen kiertotalousratkaisu on tällä hetkellä työläämpi kuin tehdä niin kuin aina ennenkin. Ja tää on se semmonen kokonaisratkasun tarve. Palaset on olemassa, mutta pitäis vielä merkittävästi helpommaksi rasvata koneistoa ja tehdä se kestävä ratkasu loppujen lopuksi yritystoiminnassa.

Anna Garton

Se on muuten jännä myöskin, että tää hankintavarmuus, tämmönen asia unohdetaan ihan täysin. Jos meillä on kotimainen raaka-aine ja jalostusketjut, niin sitten keksitään joku muu syy, minkä takia sitä ei voikaan käyttää. Et yhtäkkiä tän alan vaatimukset on, tai sit tämä ei oo, tai toi ei oo ihan täydellistä. Ja mennään sinne ihan täydellisyyteen kun käytännössä pitäis lähteä vaan kokeilemaan. Ja mun mielestä tää, mikä meillä on ollut aivan ihanaa, on että suomalaiset yritykset on valmiita lähtemään ihan kokeilemaan käytännön kautta.

Virpi Rämö

Hyviä pointteja. Ja hei, hyvä sana toi "susformaatio". Ja siitä onkin hyvä siirtyä vielä lopuksi uhkakuvista visioihin. Eli jos miettis semmosta tilannetta, että kiertotalous toteutuu optimaalisesti kuitujen osalta, niin voisitteko tähän loppuun vielä esittää muutaman vision, että miltä tää Suomi silloin näyttää taim iltä tää Suomen kuitutoimiala näyttää kun kiertotalous täällä toimii optimaalisesti ja susformaatio on toteutunut? Haluuko Mari alottaa, mitä se vois tarkoittaa?

Mari Saario

Joo. No, se tarkoittaa sitä, että kierrätyspohjaset tekstiilit on kaikkien käytettävissä ja että ne on myös, siis tekstiilinkierrätys on esteetöntä. Pitäis olla siis tavallaan kansalaisyhteiskunnan taso, missä on mahdollista just korjata, fiksata, tuunata ja näin. Koska se luo just sitä mindsetiä.

Mutta sitten sellasille uustumpeloille niin kuin minä pitäis olla just tää mahdollisuus, että kun minä menen kauppaan tai vuorkaan ne mustat housut, niin ihannetapaushan on se, että mun ei edes tarvitse enää tehdä kestäväää ratkasua, koska se ratkasu, mikä on siellä tarjolla, tai ratkasut, mitkä ovat tarjolla, ovat kestäviä. Että mä en enää voi ostaa kestävämmästä.

Ja loppujen lopuksi taas se, että se mun verorahoillani rahoitettu julkinen sektori ostaa pakosta kestävästi ja luo sitä markkinaa, jolle sitten tarjotaan. Ja loppujen lopuksi sitten sääntely ei nyt ainakaan ole poikittain, mieluummin edesauttaa sitä kiertotaloutta. Niin mä sanoisin, että nää neljä tasoo kun saadaan kuntoon, niin moni asia ois jo paljon paremmin.

Virpi Rämö

Mahtavaa. Miltäs Annan loistava tulevaisuus näyttäisi?

Anna Garton

No, mä sanoisin vähän samoilla teemoilla. Se, että me arvostetaan niitä tekstiilejä, mitä meillä on tänä päivänä. Eli materiaalisällön arvostus. Se, että ymmärretään, että me maksetaan se aito hinta siitä, mikä sen tuotteen tuottamiseen on mennyt. Ja nyt mä en puhu pelkästään rahallisesta arvosta, vaan mä puhun myöskin ympäristö- ja ihmisarvoista. Eli se todellinen hinta näkyis siellä tuotteessa.

Mutta se tarkoittais, että kuluttajat myös miettis joka ikistä ostosta ja sitten myöskin arvostais ja korjais ja käyttäis sitä mahdollisimman pitkään. Ja vasta sitten, kun se on tullut käyttöiän loppuun, niin sitten se tulis sinne poistotekstiiliin. Ja silloin se voitais vieläkin hyödyntää uudestaan vielä siinäkin vaiheessa.

Ja tää usein unohtuu, että materiaaleja on eri laatuja, mutta se hinta ei takaa sitä itse tuotteen käyttöikä. Ja musta tää ajatus, että maksetaan tavallaan per käyttökerta, niin tää ajatus on aivan ihana. Että mitä pitempään käytät, sitä vähemmän se käyttöhintaa per käyttökerta tulee olemaan.

Mutta kokonaisuudessaan mä toivoisin, että meillä on myöskin jatkossa tämmösiä paikallisia tuotantoketjuja ja tapoja hyödyntää sitä raaka-ainetta sillon kun se on tullut sen käyttönsä loppuun. Ja niitä löytyis toivottavasti paikallisesti ja voitais toimia kiertotalouden mukaisesti paljon paremmin kuin tänä päivänä.

Mari Saario

Jos mä voin vielä ihan yhden asian, mikä unohtui tosta lisätä. Nimenomaan tää, että kuluttamisessa myös se, että myös pienituloisella pitäis olla mahdollisuus kestäväan kuluttamiseen. Mä olen tullu täysin allergiseksi ekologisuudelle. Niin kauan kuin ekologinen kuluttaminen on tämmönen status tai vain varakkaille tarkotettu, ollaan väärällä tiellä.

Just tää kiertotalouden esteettömyys on vasta alussa pohdittava. Omaishoitaja tai kotihoitaja, ei hän pysty tekemään tekstiilikierrätystä kotonansa. Nimenomaan se, että myös pienituloisella, kenellä tahansa kuluttajalla olis mahdollisuus tehdä kestäviä ratkasuja, tai nimenomaan mieluiten vain kestäviä ratkaisuja.

Virpi Rämö

Tosi tärkeä pointti. Mitäs Sirpa, minkälaista tulevaisuudenkuvaa haluaisit nähdä?

Sirpa Pietikäinen

No, sit kun me mitataan sitä, niin meillä on toteutunut se kymppikerroin materiankäytön tehostuksessa, eli kymmenyksellä nykyisestä materiamäärästä saadaan sama hyvinvointi aikaseks. Ja tota, en mä tiedä oonko mä sen onnellisempi, et mä ostan käytössä kerran vuoteen, kerran kahteen vuoteen uudet housut ja sit kun ne ei kestä, niin jossakin vaiheessa ne ei oo enää julkiskelpoitet ja ne siirtyy kotihousuiksi ja niin edelleen.

Ja tosiaan, sillon just kun me tiedetään työvaatemateriaaleista, kyllähän niistä vois tehdä... Mä oon monta kertaa törmänny elämässäni johonkin innovaatiotekijään tai tekstiiliteollisuuden edustajaan, joka on keksiny tämmöset ikuisuushousut, joita voi käyttää sata vuotta. Niitähän on. Mutta tota, ei ne myy, koska eihän kenenkään kannata tehdä housuja, kun voi myydä vaan yhet housut.

Mut liisaamalla se tosiaan onnistuis. Ja sitten jos me käytettäis kymmenys materiaaleista, niin kyllä siitä nyt ainakin palttiarallaa puolet tulis täst suomalaisesta puukuidusta. Niin myös kehitettyä siitä, ikään kuin meillä on nyt pahvilla ja paperilla, tehokkaat ja fiksut kierrätysjärjestelmät. Mut sitä ennen tosi vahvasti just tää liisaustalous.

Ja kyl sitten pakolliseksi se, että tekstiileissä pitäis arvioida niiden käyttötuntihinta. Kun se viiden euron paita, jos se kestääh vähän aikaa, voikin olla viiden euron käyttötuntihintanen. Ja

sitte taas joku vaate – mäkin yritän lohduttaa itseäni, kun mä ostan jotain, esimerkiksi villavaatteen suomalaiselta käsityöntekijältä, joka kestää konepesua ja pitoa ja tuuletusta. Mä oon pitäny sitä 15 vuotta tosi paljon työvaatteena. Niin väitän, että se käyttötuntihinta on ollu tosi tosi edullinen. Se on vieläkin käyttökelponen.

Ja sit yks, mä nään että meillä on tämmöset ikään kuin kauppakeskukset. (*yskäisee*) Miks me ei tehtäis tämmösiä kierrätys- tai ekologia... sustis-kauppakeskuksia, jonne sä voit mennä kattomaan, mitä löytyy käytettynä, ja kuka osaa fiksata mitäkin. Ja sinne menis ensin, ja sit jos ei mikään ongelma millään ratkee, niin sit ostaan uutta.

Virpi Rämö

Näihin visioihin onkin hyvä itse asiassa lopettaa tän päivänänen keskustelu, niin jää hyvä tulevaisuudenkuva mieleen viimesenä. Kiitos tosi paljon, Sirpa, Mari ja Anna osallistumasta tähän keskusteluun.

Sirpa Pietikäinen

Kiitoksia.

Mari Saario

Kiitos.

Anna Garton

Kiitti.

(Loppumusiikki)

Fiber Futures.

Tämän ohjelman tuotti Suomen podcastmedia. Jos pidit tästä ohjelmasta, muista seurata Spotifyssa tai arvostele ohjelma Apple Podcastissa, niin muutkin löytävät ohjelman pariin.